

NOVADNIEKS

VIENOTI LATVIJAI!

SESTDIEN,
1990. gada 17. novembrī

PREIĻU RAJONA LAIKKRAKSTS

Nr. 137 (6140)
Maksā 3 kap.

18. novembris — Latvijas Republikas proklamēšanas diena

Jāņa SILICKA foto

(..) lai augstu ir pacelts mūsu skatu priekšā valsts izbūves darba karogs! Lai sauc un aicina viņš mūs, lai neļauj viņš mums aizmirst lielās, bet grūtās ciņu un upuru dienas; lai tiem, kas toreiz nebija klāt, viņš māca atzīt, kas ir tēvija un cik dārgi mēs maksājam par savu brīvību.

Mūsu sarkan-balt-sarkanās krāsas! Ko saka viņas tam, kas savu tēviju karsti mīlo? Tā baltā stāv par patiesību un taisnību un brīvo pilsoņu godu un godīgumu. Bet sarkanā atgādina mums tās asinis, kas lijušas nupat, kas lijušas visos laikos, kuras esam gatavi izliet par brīvību un neatkarību, par tautu un tēviju. Un kur sarkanais ar balto salejas, tur stāv rakstīta mūžīga uzticība, uzticība līdz kapam un aiz viņa, vienīgi Latvijai, mūsu Latvijai!

Un tikai šē, mūsu valsti, zem mūsu sarkan-balt-sarkanā karoga latvieši pieredzējam savu ideālu piepildīšanos, šē mēs viņus svēti uzglabāsim, tikai šē mēs saņiegsim laimi un labklājību. Visur citur mēs atkal būsim tikai svešu kungu kalpi. Šē ir mūsu tēvija un par viņu mēs stāvam un kritam.

Latvija ir, un Latvija paliks un būs!
«Dievs, svēti Latviju!»

(Kārlis Ulmanis.
Valsts pleci gadī. 1923. g.)

SAKARĀ ar veicamo valsts pārvaldes sistēmas decentralizāciju, vietējās pašvaldības ieviešanu un sociāli ekonomiskajām izmaiņām mūsu dzīvē radušies vajadzība pārveidot arī iekšlietu orgānu struktūru. Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijā izveidoti četri departamenti — milicijas, izmeklēšanas, labošanas darbu un ugunsdzēsības departaments. Sakarā ar to notikusi dienestu pārdale rajonu administratīvajā pārvaldes līmenī. No tiešās pakļautības rajona iekšlietu daļai izdalītas patstāvīgas vienības — izmeklēšanas nodaļa, ugunsdzēsības dienests, nodaļa «Apsardze». Rajonā iekšlietu daļa pārdēvēta par rajona milicijas nodaļu. Uz rajona milicijas nodaļas bāzes kopš 1. novembra sākusies struktūrpasmi komplektēšana un jauno štatu izveidošana.

Nodibināti Aglonas, Līvānu un Preiļu milicijas iecirkņi. Aglonas iecirknī ietilpst Aglonas un Pelēču pagastu un kolhoza «Rušona» teritorija. Līvānu iecirknī — Līvānu pilsēta, Turku, Rudzētu, Jersikas un Rožupes pagasti, kolhozi «Vanagi» un «Dzintars». Preiļu milicijas iecirknī ietilpst Preiļu pilsēta, Aizkalnes, Vārkavas, Stabulnieku, Riebiņu, Upenieku, Silajāņu, Saunas un Preiļu pagasti, kol-

hozi «Gailiši», «Ezerciems» un «Dubna».

Pēc jaunās koncepcijas katrā pagastā paredzēts viens iecirkņa inspektors vai tā palīgs.

Kāda būs milicija?

● Republikā sākusies Iekšlietu ministrijas reorganizācija. ● Kopš 1. novembra — izmaiņas rajona milicijas nodaļas darbībā. ● Turpmāk — trīs milicijas iecirkņi: Preiļos, Līvānos un Aglonā. ● Alternatīvo dienestu — arī Iekšlietu ministrijas orgānos.

Milicijas nodaļas štatu skaits nav mainījies, un tāpēc pusi milicijas iecirkņu inspektoru uzturēs rajona saimniecības, galvenokārt kolhozi, tā kā pagastiem līdz šim savu līdzekļu vēl nav.

Katrā milicijas iecirknī būs savi ceļu milicijas štati, kas kontrolēs satiksmi uz iecirkņa teritorijas ceļiem.

Rajona milicijas nodaļas štati būs apsardzes dienests un arestēto konvojēšana, visu pasu izsniegšanas nodaļa, valsts autotransporta inspekcijas nodaļa, apvienotā dežūrdala, kadru aparāts un brīvā līguma (algotais) sastāvs.

Milicijas departamentā kā atsevišķa struktūrnodaļa būs kriminālmeklēšanas milicija Preiļu rajonā ar tās daļu un tiešo vadību Daugavpilī. Tajā ietilps praktiski visi bijušās kriminālmeklēšanas operatīvie darbinieki un sociālistiskā īpašuma izlaupišanas apkarošanas nodaļa, kā arī ekspertu — kriminālistu dienests. Kriminālmeklēšanas milicijas galvenais pienākums būs smagu, sērijveida noziegumu atklāšana, cīņa ar organizētu un grupveida noziedzību.

Visu milicijas apakšvienību, kas dislocētas Preiļu rajona teritorijā, vecākais operatīvais priekšnieks būs rajona milicijas nodaļas priekšnieks.

Pilsoņu tiesību sabiedriskās vietās aizsargāšana nolūkā milicijā alternatīvo dienestu veiks daļa aktīvajā karadienestā ie-saucamo jauniešu — sākumā kārtības sargu speciālajā nodaļā, vēlāk kā milicijas ierindnieki. Pienēmšana alternatīvajā dienestā milicijā sākas 15. novembrī.

N. MAKSIMOVS,
rajona milicijas nodaļas priekšnieka vietnieks

RAJONA PANORĀMA

● Notikumi ● Jaunumi ● Fakti

◆ Preiļu rajona Tautas deputātu padomes kārtējā sesijā, kas notika 14. novembrī, deputāti apstiprināja izglītības attīstības pamatvirzienus, rajona padomes sesiju un prezidija darba reglamentu, kā arī apsprieda vairākus citus jautājumus. Pieņemts lēmums demonēt V. I. Lēņa piemi-nekli Preiļos.

◆ Par ko kārtējā sanāksmē sprle-da rajona kopsaimniecību galvenie agronomi! Ar steigu jāpabeidz ru-dens aršana. Sakarā ar to, ka zie-mājus šoruden iesēja stipri maz, jā-sagatavo krietni vairāk tīrumu vasa-rājiem, kuri būs jāiesēj par 9 000 hektāru vairāk nekā sākotnēji bija plānots.

Ar to pašu uzdevumu saistīts arī otrs jautājums — sēklas sagatavoša-na pavasarim. Jāmeklē iespējas, kur sagādāt iztrūkstošo daļu. Agronomi runāja arī par sējumu platībām jaunajā gadā — galvenais akcentis līnēm un graudaugiem.

◆ Cik piena mūsdienu apstākļos var izslaukt no govīm! A. Jūganova kolhoza «Sarkanais Oktobris» kompleksā «Progress-1», aprūpējama 25 govīm, no katras šī gada 10 mē-nešos jau ieguvusi 7 345 kilogramus. Gada devums varētu būt pāri par 8 500 kilogramiem.

◆ Vakar Preiļos notikušās starp-rajonu terapeitu konferences dalīb-nieki rajona izpildkomitejā ar lielu interesi apskatīja 20. — 40. gadus Latgales rakstnieku izdoto grāmatu izstādi «Māras zemē», ko te bija sarīkojusi rajona centrālā bibliotēka. Te bija atvērta dārkopības un biškopības veikala izstāde — pār-došana.

◆ Aizvakar rajonā viesojās Latvi-jas Zinību biedrības lektors no Rīgas, bioloģijas zinātnu kandidāts Pēteris Šarkovskis. Viņš pēc vecāku ierosinājuma Preiļu 1. bērnudārzā nolasīja lekciju «Ekoloģiskā situācija republikā». Ar šo pašu priekšlasī-jumu Pēteris Šarkovskis uzstājās arī Aizkalnes devingadīgajā skolā.

◆ Sācis dot produkciju jauncel-tais agrofirma «Sarkanais Oktobris» konditorejas ceļš Preiļos. Te pagai-dām ražo iecienītās konfektes «Go-tiņa» un šerbetu, vēlāk būs citi saldie produkti. Jaunās iekārtas laus vienā mainā izlaist tonnām kondi-torejas izstrādājumu.

◆ Noticis Latvijas Izglītības bied-rības 2. kongress. No mūsu rajona tajā piedalījās Republikas Augstākās Padomes deputāts, Aglonas inter-nātskolas direktors Andris Puzo.

◆ 13. novembrī Latvijas Kultūras fonda grupu koordinatore Ainas Lukstīna vadībā Preiļos bija iera-dusies grupa LKF darbinieku. Viesi apskatīja sakoptos Preiļu mīesta vecos kapus, parku, pili. Kopā ar LKF vietējo grupu apsprieda kul-tūras situāciju rajonā un LKF grupas turpmākās darbības virzienus.

◆ 11. novembrī — Lāčplēša die-nā — līvānieši nolika ziedus pie piemiņas akmeņa, kas uzstādīts no-posītā pieminējamā vietā. Iepriekšējā dienā notika saviesīgs vakars, kurā kopā ar līvāniešiem bija Latvijas Komitejas pārstāvji un Latvijas Re-publikas Augstākās Padomes depu-tāts Normunds Beļskis.

◆ Preiļu 1. vidusskolā noticis in-teresants pasākums, kura organiza-tore bija krievu valodas un literā-tūras skolotāja Lilija Livmane, bet veidotāji — 9. klašu skolēni un krievu valodas fakultātvā daļībnieki. Tika izrādīts fragments no N. Gogoļa stāsta «Kā sanaidojās Ivans Ivanovičs ar Ivanu Nikiforoviču», notika sarunas un diskusijas. Šīs pēcpusdienas mērķis — ieinteresēt skolēnus par krievu literatūru, veic-nāi valodas apguvi, kā arī — ro-sināt uz darbu skolēnus, kuri izvē-lējušies padziļināti apgūt krievu va-lodu. Tieši šie skolēni raksta scenā-rijus un palīdz tos iestudēt. Iecerēts, ka drīzumā tiks sagata-voji fragmenti no A. Čehova darbiem.

◆ 18. novembrī sāks iznākt ēterā Rēzeknes televīzijas raidījumi. Tā kā to «ietekmes zona» ir aptuveni 70 kilometri, iespējams, raidījumus (televīzijas 10. kanālā) redzēs arī mūsu rajona iedzīvotāji. Tāpat — pirmais Rēzeknes TV raidījums rīt plkst. 19.00.

◆ Rajona kultūras iestādēs pama-zām atgriezās Mārtiņi. Šogad šos pēdējos rudens svētkus jau tradīcjo-nāli svinēja Preiļos. Rajona kultūras namā bija veiksmīgi pārdomāts gan vakara noformējums, gan tā gaite. Par apmeklētāju labsajūtu gādāja jauniešu lauku kapela Ulda Bērziņa vadībā un folkloras kopa.

Rušonā par Mārtiņdienas jautru noskaņojumu rūpējās muzikants Vik-tors Gzibovskis. Mārtiņus atzīmēja arī Upeniekos, Līvānos un citviet.

◆ «Sens tik sens ir tas stāsts» — tā vienā teikumā varētu raksturot Preiļu vēstures un lietiskās mākslas muzeja sarūpēto izstādi rajona kul-tūras namā. Tās apmeklētāji var at-pazīt Preiļu un Līvānu pagastus 20. un 30. gadu pastkartēs.

◆ Līdz šī gada 1. decembrim Latvijas Kultūras ministrijas restaurā-cijas institūts pieņem pieteikumus kultūras un vēstures pieminekļu ka-pitālā remonta vai restaurācijas dar-bu projektēšanai un tāmjū sastādī-šanai. Patlaban vienīgais objekts (pēc kultūras nodaļas domām) varētu būt Preiļu kapela. Vajadzīgs sponsors.

◆ Latvijas Kultūras fonds trešdien nodeva savai Preiļu kōpai 64 grā-matas. Starp tām — H. Kreicera «Nu ardievu, Vidzemīte», A. Bau-maņa «Krišjānis Barons», J. Klīdzēja «Sniegis», Z. Mauriņa «Pasauls vār-tos» un citas. Ir doma izveidot pastāvīgu Kultūras fonda kopas bib-liotēku.

LATVIJAS tautai nācās ilgi un grūti cīnīties par neatkarīgas valsts izveidošanu. Tai liktenis bija lēmis vairākus gadu simtus būt pakļautai dažādām svešām varām, pie tam viena tautas daļa tika atsvēšināta no otras, latviešu zeme un tauta bija šķirta administratīvā un kultūras ziņā. Kā zināms, Vidzemi Krievijas impērija pakļāva 1721. gadā, Latgali — 1772. gadā, Kurzemi — 1795. gadā. Līdz tam Latvijas zemi brādāja gan vācu, gan zviedru, gan poļu iekarotāju ordas. Latviešu tauta nekādi nav samierinājusies, nesamierinās tagad un arī turpmāk nesamierināsies ar svešzemju jūgu, lai tas nāktu vai no rietumiem, vai no austrumiem.

Par Vidzemes, Kurzemes un Latgales apvienošanu, par Latvijas neatkarīgas valsts nodibināšanu domāja daudzi Latvijas atmodas laikmeta darbinieki. Pirmie raksti, kuros bija izteikta doma par neatkarīgas Latvijas valsts nodibināšanu, parādījās ārzemēs jau 1905. gadā. Taču, lai izveidotu neatkarīgu Latviju, vispirms vajadzēja panākt Latgales atdalīšanu no Vitebskas guberņas un tās apvienošanu ar pārējiem Latvijas novadiem.

1917. — 1918. gadu militāri politisko notikumu rezultātā puslīdz vienlaicīgi sabruka Vācijas un Krievijas impērijas. Šis apstāklis veicināja vairāku jaunu, uz tautu pašnoteikšanās tiesībām balstītu valsts rašanos un deva iespēju nodibināt neatkarīgu Latvijas valsti 1918. gada 18. novembrī.

Jau 1917. gadā pēc Krievijā notikušās Februāra revolūcijas Latvijā radās daudzas organizācijas, kuras par savas darbības mērķi izvirzīja neatkarīgas Latvijas republikas proklamēšanu. Viena no pirmajām izveidojās Rīgas sabiedrisko organizāciju padome. Vidzemes, pagastu pārstāvju sapulce nodibināja Vidzemes pagaidu zemes padomi. Tērbatā — Kurzemes bēgļu pārstāvji ievēlēja Kurzemes pagaidu zemes padomi. Latgales pagaidu zemes padomi nodibināja 1917. gada 9. un 10. maijā Rēzeknē Latgales kongresā. Latgales pagaidu zemes padomē ietilpa daudzi ievērojami Latgales sabiedriski politiskie darbinieki: A. Bojārs, O. Broks, J. Grīšāns, N. Rancāns, J. Rancāns, V. Seils, Fr. Trasuns, J. Pabērzs un citi.

Lai koordinētu un vadītu visu minēto organizāciju darbību Latvijas neatkarīgās valsts izveidošanai, 1918. gada 17. novembrī plkst. 22 slepenā sanāksmē Rīgas

Latviešu Amatnieku Biedrības telpās astoņu latviešu politisko partiju un viens Latgales pārstāvis vienojās par jauna, kopēja politiska orgāna — Latvijas Tautas Padomes izveidošanu. Vienojās arī par politisko platformu, pagaidu prezidiju, kā arī par pagaidu valdību. Sanāksmē noteica, ka Tautas Padomē, kurai būs suverēna vara līdz Latvijas Satversmes sapulces sasaukšanai, piedalīsies politiskās partijas, nacionālās minoritātes

tisko grupu vienošanās protokolu. Pamatojoties uz protokolu, G. Zemgals deklarēja, ka suverēno varu Latvijā pārņēmusi Tautas Padome. Tūlīt Tautas Padome un pagaidu valdība publicēja šādu paziņojumu:

«Latvijas pilsoņi!
Latvijas Tautas Padome, atzīdama sevi par vienīgo varas nesēju Latvijas valstī, pasludina, ka:

1. Latvija, apvienota etnogrāfiskās

TĀ DZIMA LATVIJAS REPUBLIKA

un novadi, kuros vēl politisko partiju nebija. Pagaidu valdībai piederētu izpildu vara. Par Latvijas pagaidu valdības ministru prezidentu sapulces dalībnieki vienprātīgi izraudzīja Kārlī Ulmani, par Tautas Padomes priekšsēdētāju — J. Čaksti, par viņa biedriem — M. Skujenieku un G. Zemgali, Tautas Padomē darbojās 78 latvieši, 8 vācieši, 7 ebreji, 5 krievi, 1 lietuvietis un 1 polis.

1918. gada 18. novembra rītā Tautas Padomes locekļi sāka gatavoties Latvijas valsts proklamēšanai. Uz svinīgo aktu ar telegrammu no Zemgales aicināja ierasties Tautas Padomes priekšsēdētāju Jāni Čaksti. J. Čakste neieradās. Istie neierašanās cēloņi nav zināmi. Ir doma, ka J. Čakste nesāņēja telegrammu. Sociāldemokrāts Anstis Bučevičs savas frakcijas sēdē paziņoja, ka Latvijas neatkarības prasība viņam nav pieņemama. Vēl vairāk — 1918. gada 17. novembra naktī divi sociālisti par 150 rubļiem informēja Augustu Vinnigu par Latvijas valsts organizēšanu un mēģināja arestēt Latvijas valsts dibināšanas organizatorus. Taču sociālistu organizētais pasākums izgāzās.

Latvijas valsts proklamēšanas akts otrajā Rīgas pilsētas teātrī sākās 1918. gada 18. novembrī plkst. 16.30. Tautas Padomes priekšsēdētāja biedrs Gustavs Zemgals pasludināja Tautas Padomes sēdi par atklātu. E. Bīte nolāsīja poli-

robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale) ir patstāvīga, neatkarīga demokrātiski — republika valsts, kuras satversmi un uzticību pret ārvalstīm noteiks tuvākajā nākotnē satversmes sapulce, sasaukta uz vispārīgu abu dzimumu, tiešu, vienlīdzīgu, aizklātu un proporcionālu vēlēšanu tiesību pamata;

2. Latvijas Tautas Padome ir nodibinājusi kā augstāko izpildu varu Latvijā — pagaidu valdību,

Latvijas Tautas Padome uzaicina Latvijas pilsoņus uzturēt mieru un kārtību un visiem spēkiem pabalstīt Latvijas pagaidu valdību viņas grūtajā un atbildīgajā darbā.

Latvijas valsts proklamēšanas norisi laikrakstī un izdevumi Astras apgādā Rīgā «Latvijas valsts pasludināšana 18. novembrī 1918. gadā» apraksta šādi: «...Pulkstens jau bija puspieci, kad zālē atskanēja spēcīgi aplausi, ar kuriem apsveica Tautas Padomes locekļus, kuri svinīgā gājienā izgāja caur zāli uz skatuvi, kur tiem bija ierādītas vietas un kur tie sagrupējās pēc partijām. ...Pēc tam Kārlis Ulmanis kā Latvijas ministru prezidents teica runu: «Mūsu priekšā atrodas grūti atrisināmais pārtikas jautājums, viņa nokārtošanai valdība izlietos spēkus un līdzekļus un var cerēt, ka izdosies šo darbu veikt, ja visi pilsoņi uz laukiem, tāpat kā pilsētās, nāks valdībai talkā. Otrais uzdevums nokārtot agrāro

jautājumu... Lai veiktu šo darbu, vajadzīga visas tautas jo plaša un sirsnīga pretimnākšana, kā arī viņas ticība, ka patiesi tagad ejam pretim savu līgu un vēlēšanu piepildīšanai. Grūtums lai nebaida. Darbs nebūs viegls, bet mani stiprina apziņa par Latvijas tautas spēku, izturību un ciešu apņemšanos novest iesākto lietu līdz galam... Pie šī darba varēs nēmt daļu visi Latvijas pilsoņi un varēs baudīt labumus, kas saistīti ar mūsu neatkarību. Visi pilsoņi, bez tautības izšķirības, aicināti palīdzēt, jo visu tautību tiesības būs Latvijā nodrošinātas.»

Jaunās Latvijas valsts stāvoklis bija ārkārtīgi grūts: tai nācās vēl izcīnīt asiņainas kaujas ar bermontiešiem 1919. gada novembrī un ar Sarkanu armiju 1920. gadā Latgales frontē.

Pēc Latgales atbrīvošanas no Helintiem 1920. gada 11. augustā Padomju Krievija noslēdza miera līgumu ar Latvijas Republiku. Miera līguma otrajā pantā bija teikts:

«Izejot no Krievijas Sociālistiskās Federatīvās Padomju Republikas pasludinātām visu tautu tiesībām un brīvu pašnoteikšanos, neizmēnot pat pilnīgu atdalīšanos no valsts, kuras sastāvā viņas ietilpst, un ievērojot Latvijas tautas noteikti izsacīto gribu uz patstāvīgu valsts dzīvi, Krievija bez ierunām atzīst Latvijas valsts neatkarību, patstāvību un suverenitāti un labprātīgi un uz mūžīgiem laikiem atsakās no visām suverēnām tiesībām, kuras piederēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi, kā uz bijušās valsts — tiesiskās iekārtas, tā arī uz starptautisko līgumu pamata, kuri šie apņēmīgi nozīmē zaudē savu spēku uz nākošiem laikiem. No agrākās piederības pie Krievijas Latvijas tautai un zemei neizceļas nekādas saistības attiecībā uz Krieviju.»

Latvijas Republika bija starptautiski atzīta valsts. Tā bija pilntiesīga Tautu Savienības locekle. Tāda tā pastāvēja līdz 1940. gada 17. jūnijam. 1940. gada jūnija dienās PSRS agresijas rezultātā Latvija zaudēja savu neatkarību. PSRS pretējā visām starptautisko tiesību normām lauza 1920. gada 11. augusta Miera līgumu un vēlāk pašas parakstītos līgumus. PSRS 1940. gadā aizmirsās, ka 1920. gadā tā atteicās no Latvijas uz mūžīgiem laikiem.

Jāzeps PIZELIS,
vēsturnieks

Mūsu vēstures lappuses

1913. gadā Krievijas impērija svinēja Romanovu dinastijas trīsdesmitgadi. Sajā sakarā tika izsludināta amnestija, kas attiecās arī uz K. Ulmani. Tai pašā gadā, rudens pusē, viņš atgriezās Latvijā un atsāka darbu agrārkāmajā Kauguru — tagad jau Baltijas — lauksaimniecības biedrībā, kļūdams arī par šīs biedrības žurnāla «Zeme» redaktoru. Taču jau nākamajā gadā sākās pirmais pasaules karš, bet 1915. gadā no Kurzemes un Zemgales pāri Vidzemei vēlas ltelais bēgļu vilnis. K. Ulmanis saja laika darbojās Suntažos un Sidgundā kā valdības ierēdnis rekvizīcijas komisijā, kas atpirka bēgļu lopus un gādāja par silmo mājlopu noveļošānu. Vēlāk viņš bija nozares vadītājs Valmieras bēgļu apgādāšanas komitejā. Pēc Februāra revolūcijas 1917. gada aprīlī K. Ulmanis kļuva par Vidzemes pagaidu komisāra vietnieku (vicegubernatoru). Tajā pašā mēnesī latviešu zemnieku savienības dibināšanas sapulce, kas tika sasaukta Valkā, ievēlēja viņu par jaunās partijas līderi.

K. Ulmanis palika Rīgā, kad 1917. gada septembrī pilsētu ieņēma ķeizariskās Vācijas karaspēks. Okupācijas laikā viņš bija Rīgas lauksaimniecības centrālās biedrības sekretārs, darbojās latviešu palīdzības komitejā un rediģēja žurnālu «Baltijas Lauksaimnieks». Viņš bija visai aktīvs demokrātiskā bloka darbinieks un propagandēja neatkarīgas Latvijas ideju. Pēc 1918. gada novembra revolūcijas Vācija šī ideja beidzot varēja īstenoties. 17. novembrī Rīgā dažādu latviešu organizāciju un partiju pārstāvji izveidoja Tautas Padomi, kas nākamajā dienā proklamēja Latvijas valsti, par tās ministru pre-

zidentu ievēlot K. Ulmani. Kārlis Ulmanis nelzsikstošā enerģija, drosme un apdomība izrādījās visnotaļ nepieciešama jaunajai valstij, kas sāka savu eksistenci ārkārtīgi grūtos apstākļos. Latvija karā bija cietusi vairāk nekā

Kārlis Ulmanis

2. NEATKARĪBAS SAKOTNE

Jebkura cita Eiropas valsts. Rūpniecības iekārtas un transporta līdzekļi bija aizvesti uz Krieviju, simtiem tūkstošu Latvijas ledzīvotāju bija atstājuši Dzimteni un ciniņās strēlnieku pulkos val klīda bēgļu gaitās. Latvijā saimniekoja vācu okupanti. Viņiem atkāpjoties, ieplūda lieņnieku karaspēks. Tas strauji tuvojās Rīgai, un Latvijā tika nodibināta «proletariāta diktatūra» iekārta.

1919. gada 2. janvārī Latvijas pagaidu valdības galva Kārlis Ulmanis atstāja Rīgu. Pēc neilgas uzturēšanās Jelgavā viņš kopā ar valdības locekļiem ieradās Liepājā un no turienes devās ilgākā braucienā uz Skandināvijas valstīm un Igauniju. Sarunas, ko šajās valstīs vadīja K. Ulmanis, jutami uzlaboja pagaidu valdības diplomātisko un finansiālo stāvokli. Marta sākumā K. Ulmanis atgriezās Liepājā, taču jau 16. aprīlī tur notika vācu okupantu inspiķēts valsts apvērsums. 1919. gada 26. aprīlī vācieši atdeva valdības grožus savai marionetei — mācītājam Andrievam Niedram. K. Ulmanis un daži viņa valdības minis-

tri apvērsuma laikā patvērās britu militārās misijas telpās, bet pēc dažām dienām pārcēlās uz kuģi «Saratov», kas stāvēja Liepājas reidā sabiedroto karakuģu lielgabalu aizsardzībā.

Uzticību pagaidu valdībai saglabāja Igaunijā saformētais latviešu karaspēks, tā dēvētā Ziemeļlatvijas brigāde pulkveža Jorga Zemītāna vadībā. Cēsu kaujās 1919. gada jūnijā Igaunijas republikas karaspēks un Ziemeļlatvijas brigāde sagrāva vācu spēkus. Tūlīt pēc tam A. Niedras valdība aizbēga no Rīgas un faktiski izbeidza savu darbību. 6. jūlijā Rīgā ienāca J. Zemītāna vienības. 8. jūlijā angļu karakuģu apsardzībā ar tvaikoni «Saratov» Rīgā atgriezās K. Ulmanis.

Jaunajā ministru kabinetā, kas tika sastādīts jūlijā vldū, K. Ulmanis ieņēma arī zemkopības ministra un apgādības ministra amatus. Sākot ar 5. septembri, tas ir, bermontiešu laikā, viņš bija kara ministrs un apgādības ministrs.

Novembra sākumā Latvijas armijas dienvidu frontes spēki pārgāja vispārējā uzbrukuma un mēneša laikā iztīrīja Latviju no bermontiešu bandām. 1920. gada sākumā ar Polijas armijas atbalstu no Latgales tika izdzīti lieņnieku spēki. 1920. gada 11. augustā noslēdzot miera līgumu ar Padomju Krieviju, sekmīgi beidzās Latvijas atbrīvošanas karš, kas bija ildzis 21 mēnesi. Uzvaru tajā bija guvis nevis Andrievs Niedra vai Pēteris Stučka, bet gan Kārlis Ulmanis un viņa valdība — vienīgā valdība, kas orientējās uz pilnīgu neatkarīgas Latvijas valsti.

Elmārs PELKAUS,
vēstures zinātnu doktors
(LETA)
(Nobeigums sekos.)

● Tekla Bistрова iopkopībā nostrādājusi pulka līgi — 27 gadus. «Uzkalpojusi» līdz vecākās slaucējas godam kolhoza «Gailīši» Caicu kompleksā, tagad aprūpē 54 govīs. Kopā ar viņu daudzus gadus te strādā arī Albīne Ufīnāne un Anna Kokoriša, nesen govīs sākusī slaukt Ārija Romanuka. Nēplevij arī slaucēju aizvietotājas Veronika Keštere un Monika Serdānie. Bet par to, lai kompleksam visa piefīktu, gādā fermu brigādiere Matilde Slicāne. Tāpēc darbs sokas.

Tiesa gan, šī ziemošana būs ļoti smaga. Lopbarības sagādāts mazāk nekā pērn, tomēr kolektīvs cer, ka ziemu izdosies pārlaist normāli. Līdz šim izdevies ļabi saglabāt arī teļus, par ko fermas kolektīvs saka paldies vējārstef Ainai Dureikai.

Vēl var piebilst, ka Caicu kompleksā strādā arī Teklas Bistrovās dzīvesbiedrs Vladimirs.

● ATTĒLĀ: kolhoza «Gailīši» Caicu kompleksa vecākā slaucēja Tekla Bistрова.

Jāņa SILICKA foto

Sveiciens no Dānijas!

Silvija Sērmais ir Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas studente, nākamā diplomēta zootehniķe. Soruden mācības Jelgavā vakās bez viņas, jo Silvija jau visu vasaru pavadīja Dānijā. Vairāki studenti uz turieni bija devušies praksē.

Silvija dzīvo un strādā fermu ģimenē, kuras īpašums ir 48 hektārus liela saimniecība. Saimniecība atrodas Svebollē netālu no Kopenhāgenas. Fermā strādā arī tās trīsdesmitgadīgā īpaš-

nieki, kāds pusaudzis zēns un Silvija. Pēc gadiem droši vien talkā nāks saimnieku septiņgadīgais dēlens.

Rakstot vēstules uz mājām un daloties iespaidos par tālajā zemē redzēto, Silvija vienu lappusīti ir veltījusi arī mūsu laikrakstam un tā lasītājiem:

«Novadniekam.»

Tajā «pūstošajā» kapitālismā jūtos kā sapnī, no kura negribas pamosties. Asaras sakāpj acis, kad iedomājos, ka Latvijā varēja būt

tāpat, ja ne vēl labāk. Es esmu pārlicināta, ka Latvija atkal uzplauks. Tikai jāatmet ilūzijas, kas ta nāks kā Ziemassvētku dāvana. Mums ir jāiemācās strādāt un jāstrādā tā pašam, kā priekš sevis, un ļoti, ļoti daudz.

Nelolosim ilūzijas, ka kolhozi pa-cels mūsu lauksaimniecību augstākā līmenī. Tie vēl pastāvēs kādu laiku kā sliktākais pagaidu risinājums. Manuprāt, pirmais, kas būtu jādarā lauksaimniecības augšupejai, jāiz-līdz bērniem un jauniešiem strādāt kolhozos. Viņi nedrīkst pierast pie kolhozu bezjēdzībām. Ir jāmeklē iespējas jauniešiem kādu laiku pa-

sfrādāt ārzemēs. Tikai redzot pa-sauli, mēs lemācīsimies veidot la-bāku un skaistāku mūsu mīļo Lat-viju.

Silvija.»

Pēc mēneša Silvijai prakse beigsies un viņa atgriezīsies mā-jās. Pēc tam arī publicēsīm viņas plašāku stāstījumu par Dā-nijā redzēto, uzzināto un atklā-to. Jādama, ka ārzemēs redzētais noderēs praktiskajā dzīvē ne vien Sērmo ģimenes saimniecībā, bet arī pārējiem mūsu rajona lauksaimniekiem.

L. Kirillova

Rezonanse

Ne visi līvānieši...

1. novembrī avīzē «Novad-nieks» izlasīju J. Reinerta vēstuli un nevaru viņam piekrist. Pirmām kārtām — domai, ka «mums, Līvānu iedzīvotājiem, (...) nav saprotams, kad Preiļi tiks izārstēti no sarkanā mēra slimības...». Arī es esmu Līvānu iedzīvotāja, taču nepiekrītu nevienai J. Reinerta rakstītajai rindiņai, un esmu pārlicināta, ka tā domāju ne tikai es.

Vai tiešām visā vainojami kolhozu nosaukumi, pieminekļi? Pat ja visu pārdēvēsim vai nojauksim, labāk dzīvot nesāksim. Vai tiešām nav nekā svarīgāka, tikai bez apstājas mainīt no-kumus un demontēt visu «sar-kanā»? Domāju, ka nauda jāizmanto dzīvokļu celtniecībai (daudz to gaida 20 gadus), skolu sakārtošanai, pilsētas labiekārtošanai, — vai maz mums problēmu? Taču to risināšanai rajona varas iestādēm nepietiek ne līdzekļu, ne laika.

L. BUGAJA (Līvānos)

Atsaukums

„Jūsu māte vēl ir dzīva“

Dzīvokļu celtniecības kooperatīva «Preiļi» valde, pamatojoties uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas lēmumu, laikraksta «Novadnieks» 8. novembra numurā atsaucēja rajona avīzē 1990. gada 22. maijā un 30. jūnijā materiālos «Jūsu māte vēl ir dzīva» publicētās ziņas par to, ka Zolas Andreja m. Vanagas bērni no mātes novērsušies un viņu aizmirsuši, tikai attiecībā uz Mariju Staņislava m. Vanagu.

Kā valdei kļuvis zināms, ar minēto atsaukumu nav apmierināti Z. Vanagas pārējie bērni, kuri uzskata, ka materiālos «Jūsu māte vēl ir dzīva» publicētās ziņas jāatsauc arī attiecībā uz viņiem. Nerēdēt nekādu jēgu konflikta turpināšanai, dzīvokļu celtniecības kooperatīva «Preiļi» valde atsauc attiecībā uz visiem publikācijās «Jūsu māte vēl dzīva» minētajiem Zolas Vanagas bērniem ziņas par to, ka viņi aizmirsuši savu māti, ka tā dzīvo neēdusi un tādējādi kļuvusi par savu bērnu cietsirdības un bezjūtīguma upuri. Valde atvainojas gan Marijai Vanagai, gan pārējiem Zolas Vanagas bērniem, ka tā ar šādu ziņu publicēšanu avīzē aizskārusi viņu godu un cieņu.

Dzīvokļu celtniecības koope-ratīva «Preiļi» valde

□

Redakcijas piebilde. Redakcija no savas puses atvainojas Zolas Vanagas bērniem, ka pieļāva nepārbaudīt ziņu ievietošanu avīzē.

Pēdējo desmit gadu laikā visas republikas un tajā skaitā arī mūsu rajona lauksaimniecības vadošais posms piedzīvoja pulka pārmaiņu. Lauksaimniecības pārvaldi, kas savas funkcijas toreiz veica tīri labi, likvidēja. Tās vietā izveidoja rajona agrorūpniecisko apvienību. Vēlāk arī RARA likās nepiemērota, un tapa agrorūpnieciskā apvie-nība «Preiļi».

Tagad godīgi jāatzīst, ka uz šīm pārmaiņām republikas valdību vismazāk mudināja vēlēšanās attīstīt lauksaimniecību. Dažu «gudru» galvu idejas, gribi vai negribi, nācās ieviest arī pārējiem.

Visiem šiem «attīstības» lo-kiem cauri gājuši mūsu rajona lauksaimnieki. Bet nu pēdējā agrorūpnieciskās apvienības valdes sēdē pieņēma šādu lēmumu:

«Sakarā ar agrāro reformu Latvijā un saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru Padomes 31. gada 31. jūlija lēmumu Nr. 80. Preiļu rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas šī gada 24. oktobra lēmumu Nr. 209 ARA «Preiļi» valde nolemj:

1. Likvidēt ARA «Preiļi» ar 1991. gada 1. janvāri.

2. Kadru daļas priekšniecībei N. Kolčovai brīdināt visus ARA darbiniekus par gaidāmo uzņēmuma likvidāciju un atbrīvot viņus no darba saskaņā ar likumdošanu.»

Taču tas viss nebūt nenozīmē, ka vieta paliks tukša, jo 1990. gada 19. oktobrī Latvijas Republikas Ministru Padome pieņēma lēmumu Nr. 173 «Par rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas lauksaimniecības pārvaldi». Ar šo pašu lēmumu apstiprināts lauksaimniecības pārvaldes nolikums. Tūlīt gan arī uzsverts, ka nolikuma atsevišķas funkcijas paredzētas pārejas periodam uz tirgus ekonomiskajām attiecībām. So funkciju izpildītājiem ir valsts inspektora tiesības.

Vai esam atgriezušies desmit gadus atpakaļ? Un kas tad isti būs jaundibinātā lauksaimniecības pārvalde? Nolikumā teikts, ka tā ir valsts pārvaldes iestāde un savas kompetences letvaros ir atbildīga par valsts agrārās politikas un rajona lauksaimniecības programmu īstenošanu neatkarīgi no ražošanas līdzekļu īpašuma veida.

Nolikumā uzskaitītas lauksaimniecības pārvaldes funkcijas. Nosaukšu galvenās:

— būt starpniekam un gādāt, lai valsts sagādēs organizācijas un uzņēmumi noslēgtu lauksaimniecības produkcijas un tās izejvielu kontraktācijas līgumus un veicinātu to izpildi, kontrolēt valsts noteikto kvalitatīvo normatīvu ievērošanu produkcijas realizācijā;

— ar valsts investīciju palīdzību radīt nepieciešamos priekšnosacījumus zinātnes sasniegumu un jaunās tehnoloģijas ieviešanā;

— sagatavot priekšlikumus, lai attīstītu lauksaimniecības ražošanu, kā arī priekšlikumus, kas sekmētu tirgus ekonomiku un pārvaldes decentralizāciju;

— noteikt ekonomiskos, materiāli tehniskās apgādes un citus nosacījumus attiecībā uz valstij nepieciešamās produkcijas un pakalpojumu apjomiem;

— ieteikt rajona agrokomplesam iedalīto budžeta līdzekļu apguves prioritāros virzienus; — piešķirtu limitu letvaros sadalīt centralizēto kapitālguldījumu apjomus un valsts materiāli tehniskos resursus, kontrolēt to izmantošanu;

— sekot, lai savlaicīgi tiktu apkarotas dzīvnieku slimības, veikta to profilakse, veterinārā un sanitārā ekspertīze;

— sagatavot priekšlikumus par rajona lauku celtniecības organizāciju attīstību un to darbu programmu, kā arī vietējo būvmateriālu ražošanu;

— kontrolēt Lauksaimniecības ministrijas sistēmas iestāžu (veterināro iestāžu, sēkļu inspekcijas, augu aizsardzības inspekcijas) darbu rajonā.

Protams, es nenosaucu visas lauksaimniecības pārvaldei uztū-

Pārkārtojas lauksaimnieki

cētās kontroles un uzraudzības funkcijas, kā arī tiesības. Piebildešu tikai, kā jau minētajā rajona izpildkomitejas 24. oktobra lēmumā teikts — apstiprināt Preiļu rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas lauksaimniecības pārvaldes priekšnieka amatā Jāni Vucēnu (līdz šim ARA «Preiļi» valdes priekšsēdētāju). Griezšos pie viņa ar dažiem jautājumiem.

— Jūs bijāt arī vecās lauksaimniecības pārvaldes priekšnieks. Pa vidu nāca gan rari, gan arī, kā saka, tie paši vēži bērti no vienas kultītes otrā. Bet kas mainīšies tagad?

— Agrorūpniecisko apvienību un tās statusu uzturēja no saimniecību atskaitījumu līdzekļiem. Bet pārvalde gan toreiz, gan tagad pārtiks no budžeta līdzekļiem. Te slēpjas svarīgs psiholoģisks moments. Ja agrorūpnieciskās apvienības locekļi ar savu naudu uztur savus pārvaldes orgānus, tad pēdējiem nu gan nepiedien īpaši komandēt un spuroties, kā saka, jāsadzīvo draudzīgi. Un rezultāts bija jūtams — speciālisti necentās meklēt un atklāt trūkumus.

Tagad speciālistus algos valsts, un tie visi būs valsts inspektori. Uzreiz gan gribu teikt, ka nekāda kolhozu komandēšana no pārvaldes puses nav paredzama. Viņiem labāk zināms, ko, cik un kad sēt, kā govis barot vai slaukt. Mēs nodarbosimies ar to, ka sekosim, kā tiek ievērota likumdošana. Par to atbildēs lauksaimniecības pārvaldes speciālis-ti.

Būs izmaiņas arī attieksmē pret zemnieku saimniecību īpašniekiem. Līdz šim apvienība it kā nejutās atbildīga, sniedza tikai konsultācijas. Tagad viss atbildības slogs par šo saimniecību labklājību būs uz mūsu pleciem.

— Atšķirības it kā nu būtu skaidras. Nebūs apvienības, būs pārvalde. Bet ko darīs ar tagadējo apvienības valdi, kura savēlētī gudri vīri no visa rajona?

— Ja saimniecības uzskatīs, ka pašpārvalde vajadzīga, līdzu, neesam preti. Bet resursu sadalī, konsultācijas par galvenajiem spēku pielikšanas virzieniem, kas principā ir pārvaldes kompetencē, neatteiksimies saskaņot arī ar pašpārvaldi. Uzskatu, ka nav nekādas vajadzības valsts funkcijas norobežot no saimniec-

kajām funkcijām. Strādāsim — kā agrāk.

— Kāds šobrīd ir jūsu mērķis? — Mērķis ir viens — lai rajona lauksaimniecība būtu pēc iespējas rentablāka. Un nav jau tik svarīgi, kādu ceļu izvēlēties rajona pagasti. Iespējams, ka dažviet paliks kolhozi. Taču gaišāka perspektīva paveras pašu sabiedrībā. «Sarkanais Oktobris» novembrī paredzējis likvidēt kolhozu. Visi ekonomiskie aprēķini pašu sabiedrības dibināšanai jau sagatavoti. Par šādu soli domā arī vairāku citu mūsu rajona kolhozu speciālisti.

Protams, tas nebūs vienkārši un ātri veicama. Tāpēc šis jautājums nākamgad būs galvenais, par ko domās lauksaimniecības pārvaldes speciālisti. Mums taču

štatā būs arī jauna vienība — galvenais speciālists īpašuma konversijas jautājumos.

— Iepazīstiniet, kāds būs pārvaldes štata saraksts.

— Pārvaldē strādās apmēram astoņpadsmit speciālisti. Protams, tas būs mazāk nekā tagad ir ARA štata sarakstos. Viņi visi jau ir brīdināti, ka strādā tikai līdz 1. janvārim. Daļai pavisam tuvu pensijas gadi. Citi, kuri līdz šim mitinājās zem mūsu jumta, strādās pa vecam. Piemēram, sēklkopības agronomi, atbildīgais par kimizāciju, ciltslietu zootehniķi.

Mums šajā pārkārtošanās momentā ies vieglāk nekā citiem rajoniem. Daudzviet savā laikā likvidēja sēkļu inspekciju un veterinaros un citus dienestus. Mums viss vecajās vietās, nekas no jauna nav jāgudro. Cik ilgi pastāvēsīm? Domāju, ka līdz tam brīdim, kamēr Latvijas lauksaimniecība nenostabilizēsies tik tāl, ka būs spējīga apvienoties asociācijās, ka varēs ražot pārtiku, pabarot tautu un vēl krietnu daļu eksportēt.

— Un cik drīz tā būs?

— Nu kaut ko tādu prognozēt, manuprāt, neuzdrošināties neviens. Patlaban situācija ir smaga. Nejauklie laika apstākļi izdarīja savu, gaidāma smaga ziemošana. Bet cilvēkiem kā slogs joprojām mācas virsūt nenoteiktība. Nē, ne jau politiskajā dzīvē. Daudz sarežģītāk ir ar ekonomiku. Mēs, piemēram, esam gatavi iepirkt graudus pat par septiņdesmit kapekām kilogramā, bet Daugavpils gaļas kombināts tajā pat laikā par piļu gaļas kilogramu Agļonas padomju saimniecībai solās maksāt tikai...68 kapeikas. Nu kur te loģika?

Pagādām nav skaidrības arī ar nodokļiem. Vajadzīgs tikai viens — nodoklis par zemi. Un viss. Bet mūšējie grib būt gudrāki par visu pasauli un nepadomā, ka tāda veidā izputinās noplicinātos laukus vēl vairāk.

Cerams, ka uzvarēs veselais saprāts, nevis tieksme visus padarīt par nabagiem. Uz to jau mēs esam speciālisti.

Un visbeidzot — ļoti grūti būs ar resursiem. Pirmo reizi viss jāgādā decentralizēti. Paredzami sarežģījumi ar rezerves daļām, īpaši pašgājējai vācu tehnikai. Republikai valūtas nav.

— Paldies par stāstījumu un vēlu izturēt!

Lidija KIRILLOVA

Vārds

deputātam

Daugavas traģēdija

Presē un arī citos masu informācijas līdzekļos parādījās peticīga informācija, ka kādā Novopolockas ķīmiskajā kombinātā notikusi avārija un Daugavā ir ieleplūdis ievērojams daudzums zīlskābes. Kompetenti cilvēki zina un apzinās, kādus draudus rada zīlskābe, bet lielāka daļa tautas vienkārši nesaprot, ko tā nozīmē.

Rezultāti nebija ilgi jāgaida. Avārija bija notikusi 4. novembrī, bet sekas Latvijā, precīzāk — Jersikā, bija redzamas jau «sarkanā oktobra» apvērsuma 73. gadadienas vakarā — 7. novembrī. Kā stāsta aculiecinieki, pie Jersikas Daugavas krasti mudzējuši no milzīgā nāves agonijā mirstošo zivju skaita.

Tradicionālajā «Oktobra svētku» nedēļā Jersikas skolas skolēni mācījās, jo brīvdienas mūsu skolā bija paredzētas nākošajā nedēļā, un visi bērni bija aculiecinieki šim drausmīgajam, neįedzīgam notikumam. Gāja bojā mūsu liktenpuses Daugavas bagātība — zivis — daudz-kilogramīgie brekši un lida-kas, bet visas mazākas zivis jau gulēja ar vēderiem uz augšu. Pēc aculiecinieku nostāstiem lielo zivju koncentrēšanās vietās milzīgi sami beigti gulējuši kā teļi.

Tas viss bija spīlgts piemērs bērnu ekoloģiskajā audzināšanā. Bet, kā zināms, ekoloģija ļoti cieši saistīta ar ekonomiku un politiku. Mēs visi tagad zinām Černobiļas traģēdijas apmērus, bet tie varēja būt nesalīdzināmi mazāki, ja «sarkanās impērijas» vadoniem būtu bijis vairāk atklātuma izpratnes un godīguma pret savu tautu. Tagad — Daugavas traģēdija, kas ir turpinājums visam šim totā-lajam nelaimēm, jo tās visas nāk no likumsakarīgas sistēmas, kurā bija un ir noteikts celt lētāk un ātrāk, ar mazākiem celtniecības izdevumiem, nerāizējoties ne par kādam sekām, ko var izraisīt iespējamas avārijas.

Kā to var pieļaut, ka kombinātā vai rūpnīcā, kurā strādā ar dzīvajai radībai vispārīgākām indēm, nav nekādu papildus aizsargāšanas, kas nepieļautu nekādas nopļūdes ne ūdens baseinā, ne gaisā?

Es vārdū Preiļu rajona valdību un personīgi Sņikera kungu vērpasīt no republikas valdības risināt visus nepieciešamos organizatoriskos jautājumus, lai iesaistītu traģēdijas izmeklēšanā ne tikai republikas prokuratūru, bet arī starptautiskās organizācijas Baltijas reģionā, kas nodarbojas ar ekoloģijas problēmām. So gadījumu vajadzētu darīt zināmu pat starptautiskajai tiesai. Tā nav tikai lokāla traģēdija, jo Daugavas ūdeni ar visu indi ieleplūda Baltijas jūrā, kuras krastos dzīvo daudz tautu.

Cilvēki, esiet modri! «Sarkanā komunisma» laikā būvēto monstru ir ļoti daudz gan mūsu republikā, gan visā plašajā Austrumu zemē, un tie vēl var atnest ne vienu vien traģēdiju.

P. LIEPNIEKS,

Jersikas devingadīgās skolas direktors, Līvānu pilsētas un Jersikas ciema TDP deputāts

„Latgales ziedu“ meistars

Beidzot Preiļu un Līvānu keramikā mūsu rajonā piedrojas arī aglonieši. Šeit darbojas Valērijs Davidovs kooperatīva «Latgales ziedi» ietvaros.

V. Davidovam pavlsam nesen bija plaša keramikas darbu izstāde kaimiņrepublikā Baltkrievijā — Polockā. Patlaban viņa māla veidojumi ir skatāmi tepat Aglonā, bet visai drīz ar tiem varēs iepazīties arī rajona centrā iedzīvotāji.

Valērijs ir mācījies Penzas

mākslas vidusskolā lietišķi dekoratīvās mākslas nodaļā. Seši gadi aizvadīti Daugavpils pedagogiskajā institūtā, kur viņš pāņiedza keramiku un māksliniecisko noformēšanu.

Patlaban V. Davidovs ar sirdi un dvēseli nododas keramikai. Viņa veidotie darbi, protams, krasi atšķiras no mums tik ierastās Latgales keramikas. Keramikis veido sadzīves priekšmetus, dekoratīvo ziedu traukus, svečturus un medaļas.

Pēdējo izgatavošanai viņš pie-

lieto gīpša formu. Vispirms ir jāizgatavo paraugmedaļa dabiskajā lielumā. Pēc tam medalai nonem formu un turpmākajā darbā no gīpša formas var iegūt medaļas neierobežotā skaitā. Šis variants ir ļoti būtisks, ja ir jāizgatavo vairāk par desmit medaļām. Tikai šajā gadījumā vairāk ir jāpiestrādā pie parauga.

Arī vāzu, svečturu un citu dekoratīvo trauku veidošanā Davidovam ir savs iemīļots, un jau labi aprobēts paņēmiens. Viņš piekopj reljefo rotājumu veidu, kas pacelas izcilni no trauka virsmas. Tas ļoti bagātina šo šķietami pieticīgo virsmas apstrādi. Dekoratīvo reljefu pamatā — Latgales lauku ziedi. No mākslinieka dabas studijām tad arī nāk kooperatīva nosaukums — «Latgales ziedi». Ziedu un lapu rotājumi, pie tam vēl reljefā, bet ne mums tik ierastajā zīmētajā paņēmiēnā, uzreiz piesaista ar savu savdabību. Šajos darbos nav tās krāšņās glazūru varavīksnes, kas tik raksturīga novada keramikai. Bet atcerēsimies, ka Latgales keramikā līdzās geometriskajam rakstam rotājumos vienmēr bija plaši pielietoti arī figurālais augstcilnis, kam raksturīga tendence atrāstīties no rotājamā priekšmeta un kļūt par patstāvīgu sīkplastikas darbu. Visspilgtāk to varam saskatīt A. Smulāna velnos un A. Paulāna zirdziņos. V. Davidovam šie rotājumi necenšas atrāstīties no trauka vai svečtura. Tā, izmantojot vāzu pamatā Latgales saimniecisko trauku tipus un dekorējot tās ar dažādām tikai sev vien raksturīgiem Latgales ziedu motīviem, strādā Valērijs Davidovs.

Un vēl — viņa šodienas nederību Aglonai apliecina krusta kā dekoratīvā elementa pielietojums darbos. Pēdējais meistara rokās ir kļuvis par dzili savdabīgu sīkplastikas veidojumu.

Voldemārs Romanovskis

ATTELĀ: keramikis Valērijs Davidovs.

Jāņa Silicka foto

Agrorūpniecības banka pāriet uz norēķinu dokumentu mehanizētu apstrādi

Visu organizāciju, kolhozu, padomju saimniecību, rūpniecības galvenie grāmatveži un visi, kas saistīti ar norēķinu kārtotāņu Agrorūpniecības bankā Preiļos, zina, ka bankas nodaļa ik dienas aprēķina līdzekļu atlikumu. Bankas grāmatvedības darbinieki strādā tik ilgi, kamēr sastāda dienas bilanci. Tāda operatīva uzskaitē ir tikai banku sistēmā. Visas šīs operācijas mūsu bankas nodaļā veica ar mehanizētās skaitļošanas mašīnām «Askota».

Sākot ar 1990. gada 23. novembri, ir paredzēts norēķinu uzskaiti mehanizēt, tas ir, pāriet uz dokumentu iegrāmatošanu un ikdienas bilances sastādīšanu caur vienoto skaitļošanas centru Rīgā.

Lai savlaicīgi sagatavotu norēķinu dokumentu pārraidīšanu pa teletaipu, mūsu nodaļas darbiniekiem jāveic liels un atbildīgs darbs to pareizai un arī savlaicīgai iesniegšanai. Lai veiktu šo darbu, Agrorūpniecības bankas Preiļu nodaļa ar klientiem sāks strādāt agrāk, tas ir, ik dienas no pulksten 8.00 līdz 11.30, bet pirmssvētku dienās — no pulksten 8.00 līdz 11.00. Tāpēc klientu apkalpošanas grafikā tiek ieviesti labojumi — ierasties bankā vajag pus-

stundu agrāk. Lūdzam ievērot:

□ klientu apkalpošanas laiku pēc grafika (ievērojot jau minēto pusstundu);

□ precīzi un pareizi noformēt visus maksājuma dokumentus;

□ naudas čekos un iemaksas pieteikumos uzrādīt attiecīgos simbolus vienreiz vienā summā, neuzrādot vairākus ierakstus;

□ visiem klientiem stingri jāseko saviem ikdienas ieņēmumu un izdevumu dokumentiem un naudas līdzekļu atlikumam, jo nodaļa saņems ikdienas bilanci ar visiem atlikumiem no Rīgas pa pastu;

□ lai samazinātu ikdienas dokumentu skaitu, norēķinus vienam piegādātājam veikt ar viena dokumenta palīdzību (maksājuma uzdevumu, maksājuma pieprasījumu); nerakstot katram maksājuma veidam savu dokumentu;

Darām zināmu: ja dokumenti netiks iesniegti savlaicīgi un nebūs precīzi noformēti, tie šajā dienā netiks pārraidīti pa teletaipu uz vienoto skaitļošanas centru un tā tiks aizkavēti norēķini.

A. VOLONTE,

PSRS Agrorūpniecības bankas Preiļu nodaļas pārvaldnieka amata izpildītāja

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Lai raksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

Tālrunis uzziņām: 22305.

Izdod apgādē «Avīzes», Rīgā, Bruņinieku ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 008009.

Iespējamās ražošanas apvienības «Līma» Daugavpils tipogrāfijā

Valsts ielā 1, Ofsetiņspiedums. Viena nos. iespiedloksne.

Melns 13962 eksemplāri (latviešu valodā) — 40609 eksemplāri.

krāso valodā — 3953 eksemplāri). Pas. 1233.

Indekss 68169.

Vai protam svinēt?

Necienām paši sevi

Beidzot Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma likumu par svinamajām un atceres dienām, tāpēc arī par valsts karoga liešanu pārpratumu vairs nevajadzētu būt. Tomēr 11. novembrī — Lāčplēša dienā — Līvāni gan nekādi neatgādināja Latvijas Republikas pilsētu.

Ja vairums individuālo māju īpašnieku aizbildinās ar to, ka karogu nav nopirkuši (lai gan vietējā universālveikalā tie diezgan ilgi bija pārdošanā, bet Rīgā, «Dailradē», tos jau sen var brīvi nopirkt) vai nav naudas ik «dārgai» lietai (degvinam pret taloniem ir!), tad nekāda atfaisnojuma nav valsts un sabiedriskajām iestādēm, kurām karogi ir vai arī kuras jau sen varēja tos iegādāties. Kļuva ļoti skumji, redzot, ka 11. novembrī — latviešu tautai tik nozīmīgā atceres dienā — nav karoga pat pie pilsētas kultūras nama, pie 2. vidusskolas (kur it kā audzinot lojālus Latvijas Republikas jaunos pilsoņus), pie veikaliem un lielajiem daudzdzīvokļu namiem. Vai tad arī tur dzīvojošie nevar saziņot 30 vai pat tikai 15 rublus karogam! Vismaz tie, kuri ciena Latvijas Republiku un tās likumus.

Liekas, ka arī Līvānu deputāti un izpildvara, kā arī [diemžēl] Tautas fronte un citas progresīvās sabiedriskās organizācijas aizmirsušas mūsu tautas svētākās dienas. Acīmredzot, fikoat drūma, vienaldzīga un pelēka mūsu pilsēta būs arī 18. novembrī.

Kā mēs varam prasīt, lai mūs ciena cietauļieši, ja mēs paši sevi necienām! Mūsu miegains vienaldzību nespēja novērst pat TV atkārtoti izteiktie aicinājumi 11. novembrī Latvijas Republikas valsts karogu.

V. GORS (Līvāņos)

CIENIJAMIE RAJONA IEDZIVOTAJI!

Sirsniņi sveicam Jūs Latvijas Republikas proklamēšanas dienā! Savā dzīvē spodrināsim no dzelmju tumsas iznirušo Latviju, lai tā patiešām mums katram būtu dārga perle un mirdzētu spoža un neapstumota uz visiem laikiem!

LDDP RAJONA KOMITEJAS VALDE

Lai svētīts vilņojošais rudzu lauks!
Lai tas ir neatņemams dzimtas svētums!
Lai tāda stipra maize druvās aug,
Ka mana tauta mūžam dzīvot spētu!
(A. Auziņš)

Sveicam kolhoza «Galēni» kolektīvu Lauksaimniecības darbinieku dienā, vēlam veselību un izturību, veicot grūto zemes kopēja darbu!

Kolhoza «Galēni» valde un arodkomiteja

Sader jauns ozoliņš
Ar liepiņu vainagā,
Saderēja mūs māsiņa
Ar jauno bāleliņu.
(T. dz.)

Sveicam INĀRU BROKU un EDGARU PAUNIŅU, kopėjo dzīves ceļu uzsākot!

Kultūras darbinieku arodbiedrība

PARDOD govi. Zvanīt 54676.

PARDOD ledusskapi. Tālrunis 23538.

PARDOD lauku māju 3 km attālumā no Līvāniem Dubnas krastā. Zvanīt 43536 no plkst. 20.00 līdz plkst. 22.00.

MAINA divstābu dzīvokli pret trīsstābu dzīvokli. Iespējami varianti. Telefons 21924.

CINEJAMI SMELTERIS!

Kū mes lobu vieliesim
Lauksaimnīkim šū dīnen —
Ilgu myužu, lelu priku,
Stipru veira veseleību,
Visu myužu lelu laimi,
Lobu boltu labelbeņu,
Sīmtim gūvu, sīmtim vleršu,
Sīmtim bāru kumeleņu.

Salas devīngadīgās skolas kolektīvs

Rajona kultūras namā 19. novembrī plkst. 19.00 notiks **TIKŠANĀS AR KINOAKTIERIEM JEVĢENIJU MORGUNOVU UN GEORGIJU VICINU.**

Bilešu iepriekšpārdošana no plkst. 16.00 līdz 19.00.

Rajona kultūras namā 21. novembrī plkst. 13.00 un 19.00 viesojas **ĻENINGRADAS CIRKS** (būs drēsesti Himalaju lāči).

Bilešu iepriekšpārdošana no plkst. 16.00 līdz 19.00.

Ši gada 19. novembrī plkst. 9.00 Rožkalnu medpunktā notiks iedzīvotāju **FLUROGRĀFISKĀ APSKATE.**

UZŅĒMUMU UN KOOPERATĪVO VADĪTĀJU, INDIVIDUĀLO BUVĒTĀJU IEVERĪBAI

Projektēšanas institūta «Komunālprojekts» Daugavpils kompleksās projektēšanas nodaļa pieņem pasūtījumus (valsts izcenojumi) 1991. gadam civilās dzīvokļu un komunālās saimniecības objektu remontu, rekonstrukcijas un celtniecības darbu projektēšanai. Pakalpojumi tiek sniegti arī individuālajiem būvētājiem.

Garantē pasūtījumu izpildes termiņus un projektēšanas darbu kvalitāti.

Adrese: 228400, Daugavpili, Padomju ielā 16. Tālrunis uzziņām — 25701.

NAUDAS NOGULDĪTĀJU ZINĀŠANAI

Aicinām Preiļu rajona iedzīvotājus, kam ir termiņa noguldījumi krājbankā, pēc kuriem agrāk pienācās 3 procenti gadā, līdz 1991. gada 1. maijam pārformēt noguldījumu dokumentus sakarā ar procentu aprēķināšanas izmaiņām.

Krājbankas Preiļu nodaļa

8. AUTOKOMBINĀTA LIVĀNU FILIĀLE

aicina darbā C un E kategorijas autovadītājus.

Uzziņas pa telefonu: 44031, 44142.

GALEŅU PAGASTA IEDZIVOTĀJU ZINĀŠANAI

Apdrošināšanas aģente pieņems otrdienās no plkst. 10.00 līdz 16.00 izpildkomitejas telpās.

Lai tēva mīla paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēkus
smelt.

(I. Mežnora)

Skumju brīdī esam kopā ar
tuviniekiem, ANTONU KOKINU
smiltajā izvadot.

K. Marksas kolhoza valde un
arodkomiteja

Latvijas saule,
Rokas uz krūtīm man saliec,
Es aizeju projām,
Tu bērniem un mazbērniem
paliec.

(A. Skalbe)

Sāpju brīdī esam kopā ar Jāni
Kokinu, TEVU izvadot smiltajā.
Soferu kolektīvs